

Making the intractably diverse tractable: Event structure and aktionsart

Johanna Nichols

University of California, Berkeley; Helsinki University; Higher School of Economics, Moscow

Aktionsart categories have major implications for verbal semantics and morphology, the meanings of TAM categories, and various syntactic phenomena, yet they have received relatively little cross-linguistic work – probably because they are nearly unmanageable. Aktionsart categories vary greatly from language to language; in any one language they are numerous and/or variable; often they are verb-specific or at least highly sensitive to verb semantics; the categories or classes are often covert; and approaches to best descriptive practice vary. Sorting through material with these properties to find recurrent and comparable categories to build a bottom-up typology is probably infeasible. In any case there is still no comprehensive description of aktionsart for any one language, let alone enough languages to support a typology. Here I propose an approach that seeks extremely broad recurrent categories, ones that are generic to language-specific aktionsart categories and, importantly, ones that can generally be determined from bilingual dictionaries or simple elicitation procedures and which can straightforwardly classify nearly every verb of a language. This approach yields a top-down typology based on the notions of event structure which are fundamental to most formal semantics and generative lexical work: the state or activity or *phase* and the change of state or *transition* (the corresponding predicate classes are *continuous* vs. *bounded*). (The terminology here deliberately attempts not to coincide with any commonly used terminology for aktionsart or aspect classes.) This talk describes the semantics of the opposition for a number of different predicate types and presents the coding procedures, wordlist, and database for an ongoing cross-linguistic survey and presents preliminary results on worldwide frequencies and distribution as well as a proposal for how to proceed from this framework to aktionsart comparison.

Papyruksesta puuhun: kreikankielisten papyrustekstien kielestä, variaatiosta ja annotoinnista

Marja Vierros
Helsingin yliopisto

Egyptissä papyruksille ja ruukunsirpaleille kirjoitetut tekstit edustavat kreikkaa arkikäytössä. Tekstejä on säilynyt noin tuhannen vuoden ajalta, moniin eri tarkoituksiin kirjoitettuina ja eritasoisten kirjoittajien ruokokynistä. Koko papyrologinen korpus on kreikan kielen tutkijoille arvokas aineisto, jonka käyttö kielen tutkimuksessa on kuitenkin ollut hankalaa. Esittelen papyruskorpuksen sisältöä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia variaationtutkimuksessa sekä uuden projektini tavoitteita korpuksen annotoimiseksi morfosyntaktisesti ja annotoinnin yhdistämistä fonologiseen analyysiin. Uusien metodien myötä kuva kreikan kielen käytöstä ja sen vaihtelusta pitkäaikaisessa kontaktitilanteessa tulee tarkentumaan huomattavasti.

Murrehaastattelupuheen avoimet persoonaviittaukset – Vuorovaikutuslingvistinen lähestymistapa rajamurteiden murresyntaksiin

Milla Uusitupa
Itä-Suomen yliopisto

Persoonan määritelmästä, persoonan ilmaisemisesta ja eri persoonien työnjaosta on kirjoitettu fennistiikassa viime vuosikymmeninä runsaasti. Erityisesti huomiota on kiinnitetty avoimiin persoonaviittauksiin eli sellaiseen persoonanmerkitsimien käyttöön, jolla puhuja ei viittaa kehenkään tiettyyn henkilöön vaan yleisemmin keneen tahansa, joka tunnistaa inhimillisen toimijan kokemuksen kuvauksen kohteena olevassa tilanteessa. Esitelmässäni kerron kahden avoimen persoonakonstruktion – avoimen yksikön 2. persoonan ja nollapersoonan – käytön eroista ja yhtäläisyyksistä suomen ja karjalan rajamurteissa. Vaikka suomen itämurteet ja karjala ovat toistensa lähimpiä sukukielimuotoja, niiden tavoissa merkitä persoonaa, viitata avoimesti ja konstruoida erilaisia ryhmiä persoonaviittauksilla on huomattavia eroja. Suomen ja karjalan rajalle sijoittuvissa rajakarjalaismurteissa molempien kielimuotojen tyypillisimpiä avoimuuden ilmaisukeinoja on mahdollista tarkastella rinnan.

Väitöstutkimukseni jatkaa fennistiikassa harrastettua funktionaalista ja aineistovetoista puhutun kielen syntaksin tutkimuksen perinnettä ja pohjaa näkemykseen kieliopin käyttöpohjaisuudesta ja kielellisten ilmausten merkitysten kontekstisidonnaisuudesta. Tutkimukseni vastaa kysymyksiin, miten rajakarjalaishaastateltavat käyttävät referenssiltään avoimia yksikön 2. ja 3. persoonan lauseita murrehaastattelupuheessa ja millaisilla syntaktisilla, semanttisilla ja kontekstuaalisilla tekijöillä avointen viittaustyyppien käyttöä ja keskinäistä variaatiota haastattelupuheessa on mahdollista selittää. Lisäksi tulosten perusteella on mahdollista pohtia, mitä avointen persoonaviittausten muoto ja merkitys rajakarjalaismurteissa kertovat suomen ja karjalan persoonajärjestelmistä yleisemmin ja miten nämä yleisemmät havainnot täydentävät jo olemassa olevaa tietoa Itämeren alueella puhuttavien kielten yhteisistä syntaktisista ominaisuuksista. Suomen kielen kuvauserinteen kannalta kiinnostava on myös sukukielten vertailun esiin nostama terminologinen kysymys siitä, mitä ja millaisia rakenteita on oikeastaan tarkoituksenmukaista kutsua nollapersoonaisiksi.

Puheenvuorossani nostan keskeisimpien tutkimustulosten lisäksi esiin käyttämäni aineiston: niin paljon parjattu kuin vanha murrehaastatteluaineisto onkin, sitäkin on mahdollista lähestyä haastateltavan ja haastattelijan välisenä vuorovaikutustilanteena, joka on syntynyt tiettyssä ajassa ja paikassa ja jossa keskusteluaikokohdan kulttuurinen ja yhteiskunnallinen tilannekonteksti näkyvät monin tavoin haastattelupuheen kieliopissa.

When ‘you’ means ‘I’: The German 2nd Ps.Sg. pronoun *du* between genericity and subjectivity

Peter Auer, Anja Stukenbrock
University of Freiburg, University of Lausanne

Non-addressee deictic *du* (‘thou’) as found in present-day German is not an innovation but goes back at least to the 18th century. However, there is some evidence that this usage has been spreading over the last 70 or 50 years. It will be shown that since the 18th century, it has been possible to use *du* not only for generic statements, but also for subjective utterances by speakers who mainly talk about their own experiences, and at the same time invite the recipient to take their perspective. It will be argued that the specific inferences triggered by this deictic shift are a variant of Bühler’s ‘deixis at the phantasm’.

Non-addressee deictic *du* can be linked back historically to the two types of “person-shift” for *du* discussed by Jakob Grimm in his 1856 article “Über den Personenwechsel in der Rede“ [On person shift in discourse]. Grimm distinguishes between person shift in formulations of “rules and law” on the one hand, and person shift in what he calls “thou-monologue” on the other. The subjective interpretation of non-addressee-deictic *du* in present-day German may have originated from these “thou-monologues”.